

Manifestări ale Arhivelor Statului dedicate împlinirii a 140 de ani de la revoluția română de la 1848

Împlinirea a 140 de ani de la revoluția română de la 1848 a fost marcată și de către Direcția Generală a Arhivelor Statului printr-o suită de manifestări încadrate atmosferei de puternică efervescență patriotică generată de ideile și tezele de mare valoare teoretică și practică cuprinse în magistrala Expunere de la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 29 aprilie 1988 strălucit program de muncă și acțiune revoluționară pentru îndeplinirea mărețelor obiective stabilite de Congresul al XIII-lea și Conferința Națională ale partidului.

În spiritul luminoasei concepții a secretarului general al partidului tovarășul Nicolae Ceaușescu, potrivit căreia cunoașterea și înțelegerea trecutului glorios al patriei noastre, de cinstire a faptelor mărețe ale înaintașilor constituie o îndatorire patriotică, a fost organizat simpozionul Direcției Generale a Arhivelor Statului intitulat „Revoluția de la 1848 — moment de seamă în lupta seculară a poporului român pentru dreptate socială și libertate națională”.

Comunicările prezentate au evocat amplele semnificații ale revoluției române de la 1848, adâncile sale rădăcini istorice, caracterul său legitim, obiectiv. Opera istorică a ilustrului conducător al partidului și statului nostru, ctitorul României moderne, reprezintă un strălucit exemplu de abordare materialist-dialectică a relațiilor prezentului cu trecutul, a însemnătății valorificării tradițiilor înaintate în făurirea viitorului.

Conceptele, tezele și aprecierile formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în domeniul științei istorice se constituie într-o contribuție de cea mai înaltă valoare la îmbogățirea tezaurului gândirii social-politice înaintate, patriotice, revoluționare.

Comunicarea „Concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România privind caracterul unitar al revoluției române de la 1848” prezentată de Tudor Mateescu, arhivist principal în Direcția Generală a Arhivelor Statului, sublinia faptul că: „Prin opera sa, tovarășul Nicolae Ceaușescu a redat, de fapt,

națiunii noastre istoria sa autentică, așa cum a fost făurită de înaintași, eliberată de balastul contrafacerilor și deformărilor propagate de pe poziții străine adevărului, spiritului științific și cerințelor obiective ale progresului societății românești”.

Prezentind comunicarea „Revoluția română de la 1848 în context european. Unele considerații privind complexitatea problemei naționale”, tovarășa Magda Totu, conferențiar la Facultatea de istorie — filozofie, a evidențiat aprecierile făcute de întemeietorul socialismului științific asupra problemei naționale în țările române în cadrul revoluției de la 1848. „... în 1848 românii din Transilvania erau considerați pe propriul lor pământ națiune tolerată, deși formau două treimi din populație”.

Comunicarea sublinia existența unui consens între revoluționarii români și unguri — la începutul procesului revoluționar, dar curînd li s-a refuzat românilor recunoașterea drepturilor naționale, cu scopul declarat de a anexa Transilvania.

Problema unității naționale a fost prezentată în comunicarea susținută de Ștefan Suci, locțiitor șef de filială la Filiala Arhivelor Statului Brașov, evidențînd pe baza documentelor programatice, a presei, a corespondenței, că ideea unității naționale a fost prezentă în toate programele revoluționarelor de la 1848. Însă, condițiile internaționale nefavorabile, teama de cele trei imperii oprimate au făcut ca acest deziderat să nu poată fi categoric exprimat în programe.

Revoluția română de la 1848 a dezvăluit lumii uriașul potențial revoluționar al poporului român, profundul atașament față de idealurile nobile de libertate socială. Revoluția de la 1848 a avut un puternic sprijin în rîndul maselor țărănești. „Participarea țărănimii la revoluția de la 1848” a constituit tema comunicării prezentată de Elena Ciucă, arhivist principal în D.G.A.S.

Ciștigată de la început de partea revoluției, arată comunicarea, masele populare i-au dat acesteia substanță. Au participat activ la toate actele ei, au justificat-o și au apărat-o cu dăruire și generozitate înscriind

În cartea istoriei noastre pagini de neamăuită frumusețe a croismului colectiv. În Transilvania — evidențია comunicarea — mai mult decit în celelalte țări surori revoluțია a fost în exclusivitate a maselor, a poporului, a țărănilor care reprezentau imensa majoritate. Comunicarea „Mișcarea muncitorească — continuatoarea pe o treaptă superioară a idealurilor revoluționarilor de la 1848” prezentată de dr. Vasile Nicolae cercetător științific principal la Institutul de Studii Istorice și Social-Politice de pe lingă C.C. al P.C.R., a relevat raportul dintre mișcarea muncitorească și istoria anterioară a poporului român, proces definit de tovarășul Nicolae Ceaușescu ca un fenomen de continuitate, nu numai sub raport cronologic ci și în ce privește continuitatea luptei pentru drepturile fundamentale ale poporului român. „Evenimentele de la 23 august 1944 — subliniază comunicarea — revoluțია de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă își au rădăcinile în întreg trecutul de luptă al clasei muncitoare, al partidului său comunist, în patriotismul și clarviziunea sa puse în slujba aspirațiilor fundamentale ale poporului român. În cele peste patru decenii care s-au scurs de cind partidul comunist conduce destinele poporului român — se arată în comunicare — istoria a înscris etape de mărețe înfăptuiri, culminind cu epoca deschisă de Congresul al IX-lea al partidului, cea mai glorioasă și bogată în realizări.

În încheierea lucrărilor simpozionului, tovarășul director general Vasile Moise a exprimat hotărrea cadrelor din Direcția Generală a Arhivelor Statului de a-și consacra puterea de muncă și inițiativa creatoare vastului și mărețului program de făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, apărind și dezvoltind la noi cote Fondul Arhivistic Național.

Expoziția organizată de D.G.A.S. sub titlul „Revoluțია de la 1848 în izvoare de arhivă” a fost structurată pe următoarele capitole: Precursori ai revoluției de la 1848; Revoluțია de la 1848 în cele trei țări române și Perspective, a ilustrat prin prezența documentelor programatice, a fotografiilor de epocă, preseii și analizelor efectuate de oameni ai timpului — adincile rădăcini în solul românesc a aspirațiilor de libertate și dreptate socială și națională, reflectate de Supplex Libellus Valachorum, Proclamațია lui Tudor Vladimirescu la Pașe, Act de unire și independență al Partidei Naționale din Țara Românească 1/13 noiembrie 1838; revoluțია din martie în Moldova, Petițია proclamațია în numele tuturor stărilor Moldovei; Blaj — întâia și a doua adunare „Punturile națiunii române transilvane” votate în adunarea națională de la Blaj din 3—5 mai 1848;

Proclamațია de la Izlaz și materiale apărute după înăbușirea revoluției române.

Filialele județene ale Arhivelor Statului au organizat simpozioane și expoziții foto-documentare la sediile proprii ale inspectoratelor județene ale Ministerului de Interne, la combinate industriale, întreprinderi, instituții, școli din raza lor de activitate, care au evidențiat pe baza problematiceii generale aspectele noi rezultate din documentele deținute privind desfășurarea locală a evenimentelor din anii 1848—1849, participarea locuitorilor județului la revoluție. Menționăm între aceste contribuții următoarele: „Desfășurarea revoluției de la 1848—1849 pe teritoriul județului Alba”. Informații documentare privind revoluțია de la 1848 în Bihor, Botoșani, participanți la revoluțია de la 1848, Anul revoluționar 1848 pe teritoriul județului Brăila sau Oltenia în revoluțია de la 1848; Apărarea munților Apuseni ca țară românească în revoluțია de la 1848; Maramureșenii în revoluț ia de la 1848; Chioarul și Lăpușul în revoluț ia de la 1848—1849, Contribuții documentare; Revoluționarii mehedinteni de la 1848; 140 de ani ai afirmării și izbinzii luptei poporului român pentru independență și unitate; Participarea activă a maselor populare din județul Olț la pregătirea și desfășurarea revoluției de la 1848.

Manifestările organizate, încheiate cu montaje literare dedicate evenimentului, au subliniat, potrivit concepției secretatului general, prin puterea documentului de epocă, caracterul unitar al revoluției române de la 1848, faptul că prin obiectivul înlocuirii vechii orinduirii cu alta nouă, revoluț ia de la 1848 era socială, prin urmărirea cuceririi puterii era politică iar cerința unității și independenței tuturor românilor o consacra drept revoluție de eliberare națională.

Acțiunile organizate au evidențiat faptul că revoluț ia română de la 1848 a continuat să se desfășoare sub diferite forme, găsindu-și expresie în transformările și mișcările revoluționare ce au urmat — înfăptuirea în 1859 a statului național român modern, proclamarea independenței de stat, consfințită prin singele vărsat de ostașii armatei române în războiul din 1877—1878, înfăptuirea, în anul 1918 a statului național unitar român.

Din această istorie glorioasă s-a intrupat P.C.R., continuator al celor mai înaintate tradiții revoluționare ale poporului, ce a ridicat pe un plan superior lupta sa pentru înălțarea neîncetată a patriei, pentru întărirea unității și independenței naționale.

Din rindurile partidului, s-a subliniat în comunicările și expunerile prezentate, în anii de lupte eroice, în numele idealurilor și năzuințelor supreme ale națiunii române,

pentru împlinirea lor, s-a ridicat marele tribun al poporului, strălucit continuator al marilor noștri înaintași pe care istoria l-a desemnat să conducă partidul și țara în epoca de lumină și demnitate deschisă de Congresul al IX-lea — secretarul general al Partidului

Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

SILVIA POPOVICI

Simpozionul „40 de ani de la naționalizarea principalelor mijloace de producție“.

Filiala Arhivelor Statului Municipiul București a organizat în ziua de 11 iunie 1988 o nouă manifestare științifică, simpozionul „40 de ani de la naționalizarea principalelor mijloace de producție“.

Lucrările reuniunii au fost deschise de tovarășa Maria Pirvulescu, director al Centrului de perfecționare a cadrelor din sistemul Arhivelor Statului care, subliniind că, prin înfăptuirea naționalizării poporul român a devenit pentru prima dată în multi-milenara sa istorie stăpînul bogățiilor naționale, al propriului său destin, a apreciat că acest important moment istoric constituie un act esențial al revoluției socialiste, pe care s-au fundamentat marile transformări ale societății românești.

În prima intervenție, directorul Filialei Arhivelor Statului Municipiul București, tovarășa Mitrescu Eleonora, a relevat, „Însemnătatea istorică a Congresului al IX-lea al partidului pentru dezvoltarea industrială a Bucureștiului“.

Pornind de la ideea potrivit căreia, industria bucareșteană adoptată din mers noilor cerințe ale progresului social, a suferit prefaceri adinci, care i-au schimbat fundamental vechile-i coordonate, s-a subliniat că în perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului, ca urmare a politicii de industrializare socialistă a întregii țări, industria capitalei a cunoscut un puternic proces de dezvoltare, modernizare și înnoire, caracteristica esențială constituind-o trecerea de la tipul de dezvoltare extensivă, la cel de dezvoltare intensivă.

Topalu Sonia, arhivist la Filiala Arhivelor Statului Municipiul București, în comunicarea „Naționalizarea principalelor mijloace de producție, condiție esențială a industrializării socialiste“ a reliefat faptul că prin excepționala ei însemnătate economică, socială și politică, naționalizarea principalelor mijloace de producție, a stat la temelia întregii construcții socialiste în România, deschizînd calea trecerii la conducerea plâni-

ficată a economiei naționale, la folosirea conștientă a legităților economice în interesul sporirii avuției naționale, al dezvoltării armonioase a forțelor de producție.

În continuare, Tănase Tiberiu, arhivist la Filiala Arhivelor Statului Municipiul București, în comunicarea „Naționalizarea principalelor mijloace de producție și efectele sale în cîteva din vechile și importantele unități industriale ale Municipiului București“, a subliniat că actul naționalizării s-a desfășurat după un plan minuțios întocmit de conducerea P.C.R., în care s-a prevăzut un complex de măsuri și acțiuni necesare traducerii în viață cu succes a acestui act revoluționar.

Bogată în date extrase din fondurile arhivistice create de Uzinele Steaua Roșie, fabricile Assan, Metaloglobus, Flamura Roșie, Standard Fabrica de Telefoane și Radio, Malaxa, comunicarea a reflectat împrejurările revoluționare în care a fost înfăptuită preluarea intactă a tuturor întreprinderilor bucareștene prevăzute a fi naționalizate, precum și drumul ascendent parcurs de aceste întreprinderi în anii ce au urmat Congresului al IX-lea al P.C.R.

Date noi culese din fondurile Direcției Arhivelor Centrale cu privire la rolul P.C.R. în conducerea și coordonarea actului naționalizării principalelor mijloace de producție, precum și desfășurarea propriu-zisă a acțiunii de naționalizare în unele întreprinderi din țară, au constituit tema comunicării susținute de Ionel Secăreanu, arhivist în D.G.A.S.

Comunicarea susținută de directorul Filialei Arhivelor Statului județul Călărași, Constantin Tudor, a evidențiat principalele aspecte ale desfășurării actului naționalizării și aportul organizațiilor locale ale P.C.R. din cîteva localități ale actualului județ Călărași.

În comunicarea „P.C.R. — arhitect și strateg încercat al procesului revoluționar de transformare a structurilor economice ale țării“, tovarășul Marin Badea, cercetător

principal la Institutul de Studii istorice și social politice de pe lângă C.C. al P.C.R. releva că în lupta poporului român pentru libertate socială și națională, evenimentele istorice de la 23 August 1944 și 11 iunie 1948 au marcat începutul unor profunde transformări în viața societății românești, punctul de plecare spre mărețe înlăptuiri în domeniile vieții economico-sociale. P.C.R. a organizat

și condus cu hotărâre eforturile oamenilor muncii pentru refacerea economiei naționale, clasa muncitoare demonstrându-și pe deplin capacitatea de a construi o industrie modernă care să pună în valoare bogățiile naționale, iscusința și spiritul creator al poporului român.

LUCIA TORNEA

Consfătuirea redacției cu cititorii din județul Mehedinți

În luna mai a.c. la Drobeta-Turnu Severin, colectivul redacției „Revistei Arhivelor” a participat la consfătuirea cu cititorii din județul Mehedinți, la invitația filialei locale a Societății de istorie.

Au fost prezenți profesorii de științe sociale din județ, arhiviștii de la F.A.S. Mehedinți și responsabilii cu munca de arhivă de la unități socialiste.

În cuvântul de deschidere, tovarășul profesor Palașcă Ion, președintele filialei Societății de istorie, a subliniat strădania celor care în cei peste 60 de ani de apariție a „Revistei Arhivelor” au contribuit, în paginile acesteia, la dezvoltarea științei istorice în țara noastră.

În continuare directorul F.A.S. Mehedinți, tovarășul Nicolae Chipurici, a remarcat eficiența dialogului cu cititorii, atât în ceea ce privește popularizarea revistei cât și în formularea unor propuneri de îmbogățire a tematicii și conținutului materialelor publicate.

Mulțumind Inspectoratului școlar și filialei de istorie pentru inițiativa organizării acestei întâlniri, tovarăsa Mioara Tudorică, redactor șef a revistei, a prezentat un scurt istoric al publicației. Astfel, a arătat că între 1924—1947 au apărut 15 numere iar după o scurtă întrerupere (1948—1957) activitatea redacției a fost reluată mai întâi cu două numere pe an (1958—1970), iar din 1971 cu patru numere anuale. Revista a marcat în paginile sale aniversarea principalelor evenimente din istoria României, editându-se și unele suplimente pentru momentele: 1848, 1877, 1918.

În ceea ce privește tematica abordată, încă de la primele numere s-au conturat două direcții principale: pe de o parte publicarea de studii de istorie și documente (în marea lor majoritate inedite) și de științe

speciale ale istoriei care se adresează atât specialistului dar și cititorului de istorie iar pe de altă parte editarea unor studii de teorie și practică arhivistică ce constituie instrumente de lucru pentru cei care își desfășoară activitatea în domeniul arhivelor.

Pentru anul 1988, planul tematic a inclus materiale dedicate răscoalei generale a țărânimii de la 1888, revoluției române de la 1848, înlăptuirii Marii Uniri (1918). De asemenea, se va marca aniversarea a 150 de ani de la nașterea lui B. P. Hasdeu, fost director general, a 300 de ani de la urcarea pe tron a lui Constantin Brincoveanu, a 600 de ani șul la prima atestare documentară a orașului Pitești.

Redactorul șef a transmis participanților la invitația contribuie cu sugestii și propuneri la îmbogățirea tematicii revistei, a structurii numerelor.

În continuare, participanții la discuții au salutat oportunitatea organizării acestei consfătuiri, subliniind nivelul științific ridicat al materialelor publicate, varietatea și calitatea informațiilor oferite cititorului, utilitatea revistei în activitatea profesorilor de istorie sau în munca de arhivă de la organizațiile socialiste.

Propunerile formulate s-au referit la extinderea rubricii „Documente” și a numărului de facsimile alb-negru și color realizate de pe documente, intensificarea publicării articolelor de științe speciale ale istoriei și a studiilor de istorie locală, republicarea actelor normative și a metodologiilor de lucru care reglementează munca de arhivă.

În încheierea consfătuirii, tovarăsa Mioara Tudorică a mulțumit celor prezenți pentru participare și pentru opiniile și sugestiile formulate.

FLORIN PINTILIE